

Koráb pohádek

Eduard Bass

Koráb pohádek

vypráví Eduard Bass

muni
PRESS

Koráb pohádek

Eduard Bass

Ilustroval **Petr Korunka**

Edičně připravila Hedvika Landová

Masarykova univerzita

Brno 2016

Ediční příprava pohádek Eduarda Basse byla podstatou diplomové práce, kterou Hedvika Landová (tehdy Nováčková) završila svá studia bohemistiky na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Vedoucím práce byl doc. PhDr. Vlastimil Válek, CSc., oponentem Mgr. Michal Fránek, Ph.D.

Edice © 2016 Hedvika Landová
Ilustrace © 2016 Petr Korunka
© 2016 Masarykova univerzita

ISBN 978-80-210-8320-2
ISBN 978-80-210-8576-3 (online : ePub)
ISBN 978-80-210-8575-6 (online : pdf)

Obsah

Pluli jsme podél břehů	9
O pastorkyni a dvanáctery bratří.....	13
Zlatá vzducholod'	26
Pohádka o prasátku.....	37
Veliký pán Bukučichán	42
Hrdina Nézny.....	50
Jiným radil, sobě nedovedl	54
Osel zpěvák a velbloud tanečník.....	57
O vlku, lišce a mezkovi.....	59
O vlku, medvědu, lišce a oslu	61
Šedý vlk a jezevec	63
Kičyv drakobijce.....	65
Pastorkyně	70
Šalebný princ.....	74
Dobrý král Hatam.....	83
Vydry a šakal.....	89
Želva chudačka a slon ukrutník.....	92
Jak přišly zas květiny na zem.....	97
Jelínek předtanečník.....	105
O Sluníčku, Měsíčku a Kohoutkovi.....	110

Ptáček Dojníček a lidožrout.....	112
Jak se dělili o krysí krávu.....	118
Žába dohazovač.....	124
Kolik jich bylo?.....	132
Kabylský princ a Zlatovláska.....	134
Nahluchlí.....	152
Slavík Gizar.....	157
Žabí dívka.....	171
Vlk s železnou hlavou.....	174
O čertu a bleší kůži.....	182
Zlodějský učeň.....	191
Hřebenář.....	194
Tulení princezna.....	203
Jak přišli indiáni na zem.....	212
Ropucha lštika.....	215
Zázračný strom.....	217
Hra s očima.....	220
Propadlý doktor a zavržená princezna.....	224
Spravedlivý hrneček.....	235
Jak vznikly větry.....	239

Princezna v hoře Zlatého štěstí	242
Královští zajíci	252
U Všech čertů	261
Pasáček	268
Vysvětlivky	276
Ediční komentář	289

P luli jsme podél břehů Středozemního moře. Naše stará loď nebyla zvlášť rychlá a zastavovala se často a dlouze, aby vyloдила všelijaké zboží, uložené v jejích hlubinách, a přijala nový náklad. Byla to pokaždé zajímavá podívaná na neznámé přístavy a města rozložená kolem nich jako Betlém, na tisíce cizích tváří na nábřežích i na sousední lodě, které připluly z tajemných, vzdálených končin země. Jejich osmahlí námořníci měli na palubě ochočené papoušky, kteří se čepýřili svým strakatým peřím a volali lidským hlasem: „Lorinka je potvora“; a měli krotké opičky, které natahovaly ručičky, abychom jim hodili burský oříšek.

Bavilo nás dívat se i na skládání a nakládání zboží, na všecky ty složité stroje, které pracovaly poslušně podle každého hnutí strojníkovy ruky jako ochočená zvířata. Ruce lidské dokážou zázračné věci, když se pěkně přiloží k dílu; pára syčí v kotlech a roztočí hřídele, ze hřídelů se rozmotá těžký řetěz, spustí se hluboko do otevřené paluby, tam jej ovinou kolem deseti bachratých pytlů nebo velikých beden či sudů a už se zas řetěz hrne s tím břemenem nahoru, tam si vysoko ve vzduchu zbožím pohoupá a potom, jak se jeřáb s ním otočí, přenesení je mimo loď a spustí pěkně polehoučku na nábřeží. Oči je možno nechat na tom, co jeden člověk u takového stroje dokáže; je to div divoucí a učiněný zázrak.

A když jsme v přístavě vyřídili, co bylo potřebí, zahoukala loď, zvedla kotvy a vyplula zase na širé moře. Město se ztrácelo v dálce, až zmizelo docela a my byli opět se svou lodí sami. Byla tu na palubě společnost ze všech koutů Evropy, a když se k cestujícím připočítali námořníci, tož jistě ze všech konců světa. Každý si hledal nějakou zábavu. Byly tu taky asi dva tucty dětí, menších

i větších, a ty se brzo skamarádily a hrály si celý den. Ale kvečeru se už hry nabažily a teď se nevědělo, co s nimi. A tu měla jedna z maminek hezký nápad: abychom se prý vždycky v podvečer, než vyjdou hvězdičky, slezli na zádi paluby, kde moře tak mile šumí, a tam si vyprávěli pohádky. První den přišly jen děti s maminkami a tatínky, ale jak se začaly vyprávět pohádky, trousili se sem i dospělí, a tak nás tam brzo sedělo jako much. I staří námořníci si přišli ve volné chvíli něco poslechnout a často se pak vmísili do hovoru a vyprávěli sami, co na svých cestách slyšeli podivuhodného od všelijakých národů v dalekých, dalekých zemích.

Zprvu jsme měli strach, jak to v takové mezinárodní společnosti půjde s řečí. Ze Slovanů tu byli Češi, Srbové, jedna ruská babička s třemi vnoučátky a jedna rodina polská. Pak tu bylo mnoho Francouzů a Angličanů, nějaký Němec a Vlach, dva Řeci, jeden Španěl. Ale všichni dětí neměli a ty děti, jež byly na lodi, se už dohovořily i ve dvou, ve třech jazycích. Čemu nerozuměly, to se jim vyložilo, a tak to tedy s pohádkami šlo. Větší byla potíž, kdo jako má začít. Tenkrát jsme zrovna vypluli ze starého, památného města Dubrovníka, jehož mocné hradby a bašty mizely v mlhách. Dubrovník je důležitý přístav Království Srbů, Chorvatů a Slovinců, a proto jsme navrhli, aby Srbové, kteří jsou tu v těch končinách mezi ostrovy doma, začali první. Ale srbské maminky se skromně upejply a jeden srbský tatínek, který už měl sto chutí sám spustit, si v poslední chvíli vzpomněl, že podle slušnosti patří vždy přednost nejstaršímu. A to byla ta ruská babička, taková milá, úsměvná stařenka z města Kyjeva, kterou jsme všichni měli rádi. Hned jsme tedy začali tleskat a děti volaly: „Mátuško, mátuško, začněte!“

A ona se jenom mile usmála, přitáhla k sobě ta svá vnučata a bez velkého prošení spustila. Prosím vás taky, Rusko je země veliká, největší v Evropě, hrdinů a bohatýrů v ní odedávna bylo – tam se odehrálo věci! Těžká půda tam rodí zlaté obilí, lesy jsou tam, že jimi celé týdny můžeš putovat, řeka Volha je z nejmocnějších řek na světě, a nad tím vším nesmírným bohatstvím vládli carové, kteří sídlili v Moskvě uprostřed největší nádhery. V takové zemi není o pohádky nouze; tím méně, že zima je tam zlá, dlouho trvá, a lidé v zasněžených chatrčích si rádi pro své potěšení vypravují. Proto se taková ruská stařenka nemusela dlouho rozmýšlet a mohla rovnou začít.

A tuto je tedy ona první
pohádka ruské stařenky
O pastorkyni a dvanácti bratřích.

O pastorkyni a dvanácteru bratří

Pohádka ruská

V jednom carství, dalekém panství, žil kdysi car a carová a ti měli dcerušku Olečku. Carová však umřela a car se oženil podruhé. Ale ta jeho nová žena byla pyšná a tvrdého srdce a nenáviděla své pastorkyně. Olečka byla překrásná, avšak její macecha chtěla být ještě krásnější. Jednoho dne vzala carová své oblíbené zrcátko, podívala se do něho a řekla:

„Zrcadélko moje nejmilejší – která že je v světě nejkrásnější, nejrůžovější a nejbělejší?“

Čekala, že zrcátko jí řekne, že ona, carová, je ta nejkrásnější; ale zrcátko odpovědělo: „V celém světě nejkrásnější, nejrůžovější i nejbělejší je divukrásná Olga princezna.“

Tu se carová rozlítla vzteky, mrštila zrcátkem do kouta a zapřísáhla se, že malou princeznu Olgu sprovedí ze světa. Poslala si tedy pro čarodějnici; a čarodějnice přijde, k zemi se ukloní, šilhavým pohledem zašilhá, kolozubou hubou zašišlá:

„Mátuško caryně, čeho ti třeba?“

„Toho mi třeba, babuško: abych se zbavila nevlastní dcery. Zprotivila se mi, neblahá, a ty mi povíš, jak se jí zbavím.“

„Těžká to věc, mátuško caryně, dcerky princezny se zbavíš, cara otce rozlítíš. Musí-li to však být, takhle to zaříd: v širá pole dej princeznu vyvézt, ze širých polí do temného lesa, v temném lese poruč jí zabít. A šáteček hedvábný nechť v krvi její namočí, abys důkaz měla, že to bylo vykonáno.“

Učinila caryně, jak baba čarodějná radila. Poslala Olečku s chůvou na vyjížďku, kočí je v širá pole vyvezl, ze širých polí do temného lesa, v temném lese ji měl kočí s chůvou zabít. Ale zželelo se oběma Olečky, krásné princezny; zabili dva holuby a v jejich krvi hedvábný šáteček namočili, neboť není krve tak podobné krvi lidské jako krev holubí. Princezně však řekli, aby šla, kam ji oči povedou, a sami se vrátili domů a dali kruté caryni zkrvavený šáteček.

Malá Olečka v temném lese plakala, plakala a bloudila, až přišla k malé jabloňce, utrhla si jablíčko, snědla je, lehla si pod strom a usnula. Ráno Olečka holčička vstala a šla, šla, kam ji oči vedly, šla, kam ji nohy nesly. Cestou, necestou, rovně, nerovně, dlouho, nedlouho – nikdo neví. Šla, až přišla na mýtinu a hle – chaloupka tu stojí na psích nožkách, čelem se skrývá do lesa, k Olečce je obrácena humny.

Olečka na ni vykřikla:

„Chaloupko, chaloupko, otoč se – čelem ke mně, humny ode mne!“

Otočila se chaloupka na psích nožkách a Olečka do ní vstoupila. Uvnitř seděla Baba Jaga, kolohnát, nos jí sahá až ke stropu. Olečka křesťansky pozdravila, na všechny strany se uklonila a řekla:

„Dobrý den, babičko!“

„Vítám tě, Olgo carevno! Přicházíš ráda či nerada?“

„Ráda i nerada spolu – jdu k tobě ve svém bolu.“

„A jaký je tvůj bol, Olečko?“

I vyprávěla Olečka Babě Jaze, jak ji macecha chtěla utratit. Baba Jaga naslouchala a potom řekla:

„Líto je mi tě, Olečko carevno, ale nemůžeš u mne zůstat. Každý den přiletíš sem můj syn, dvanáctihlavý drak, kdyby tě ucítil, spolkl by tě. Zatím se najez a napij, hlavičku já ti povískám, postýlku já ti přichystám. A až se prospíš, půjdeš zítra dále; jítro je večera moudřejší.“

Vyspala se Olečka u Baby Jagy, ráno ji stařena probudila:

„Vstávej, Olečko, drak už přijde, vstávej a putuj dále. Na cestu vezmi tohle klubíčko; a půjdeš-li pořád rovně vpřed, přijdeš k mé sestře Babě Jaze. Řekni jí, že ji pozdravuji!“

Poděkovala jí Olečka princezna, a jak šla, drak dvanáctihlavý jí přeletěl nad hlavou. Kvečeru přišla na mýtinu – a hle! chaloupka stála tu na kočičích tlapkách, čelem se skrývá do lesa, k Olečce je obrácena humny.

Olečka na ni vykřikla:

„Chaloupko, chaloupko, otoč se – čelem ke mně, humny ode mne!“

Otočila se chaloupka na kočičích tlapkách, Olečka do ní vstoupila, křížem se požehnala, na čtyři strany se poklonila. A uvnitř sedí Baba Jaga, kolohnát, nos jí sahá až z okna ven. Olečka ji pozdravuje a praví:

„Dobrý den, babičko!“

„Vítám tě, Olgo carevno! Přicházíš ráda či nerada?“

„Ráda i nerada spolu – jdu k tobě ve svém bolu a od tvé sestry dolení nesu ti pozdravení.“

I vyprávěla Olečka, co ji potkalo, a Baba Jaga řekla:

„Líto je mi tě, Olečko, ale pomoci ti nemohu. Každého rána přiletí sem syn, osmnáctihlavý drak, ucítí by tě a sežral by tě. Jíst ti dám a pít ti dám, postýlku též ti přichystám, ale zítra půjdeš dále. Pak ti i povím, co vím – jitra je večera moudřejší.“

Ráno ji Baba Jaga vzbudila:

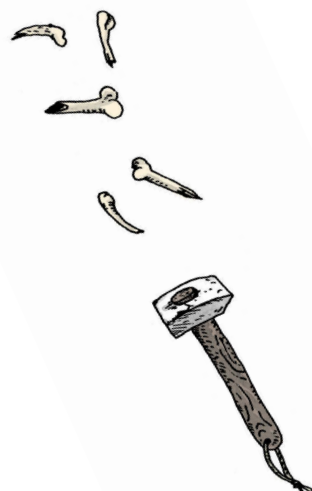
„Vstávej, Olečko, už je čas, drak už bude tady zas! Na cestu vezmi si toto kladívečko. A půjdeš-li pořád rovně vpřed, přijdeš k třetí sestře Babě Jaze a té vyříd' moje pozdravení!“

Poděkovala se jí Olečka princezna a šla, drak osmnáctihlavý jí přeletěl nad hlavou. Kvečeru zas přišla na mýtinu a na ní stál domeček na kuřích nožkách, čelem se skrýval do lesa, humny byl otočen k Olečce.

Olečka vykřikla:

„Domečku, domečku, otoč se – čelem ke mně, humny ode mne!“

Otočil se domeček na kuřích nožkách, Olečka vešla, pokřížovala se, na čtyři strany se hluboce poklonila. A před ní seděla Baba Jaga, kolohnát, nos jí šel oknem ven a ještě kus cesty k lesu.

Olečka řekla: „Dobrý den, babičko!“

„Dobrý den, Olgo carevno! Přicházíš ráda či nerada?“

„Ráda i nerada spolu, jdu k tobě ve svém bolu a od tvé sestry dolení nesu ti pozdravení.“

I vyprávěla stařeně o svém neštěstí a Baba Jaga řekla:

„Líto je mi tě, carevničko, ale setrvat u mne nemůžeš. Můj syn, drak o dvaceti čtyřech hlavách, přiletí ke mně po ránu, hned by tě ucítil a zahubil. Jíst ti dám a pít ti dám, postýlku též ti přichystám, ale zítra půjdeš dále. Pak si i o tom pohovoříme – jitra je večera moudřejší.“

Usmažila Baba Jaga Olečce carevně kuřátko, ale kostičky všechny uschovala. A ráno ji vzbudila a řekla:

„Vezmi si tyto kůstky a jdi. Klubíčko, jež ti dala první sestra, hod' na zem a ono se před tebou pokutálí, až tě dovede ke skleněné hoře. Tam vezmi to kladívko od druhé sestry a zatloukej jím do skleněné hory tyhle kostičky, abys mohla po nich vystoupit nahoru. A až vystoupíš na vrchol hory, najdeš tam palác z křišťálu a to bude tvůj nový domov.“

Poděkovala se Olečka stařeně za její rady, hodila klubíčko na zem a klubíčko ji vedlo. Cestou, necestou, rovně, nerovně, dlouho, nedlouho – kdož ví? Šla, až přišla ke skleněné hoře; kladívkem zatloukla do ní kostičku, o něco výše druhou, nad ni třetí a tak dál a po těch kostičkách pak vystoupila až na vrchol. Tam našla palác z křišťálu, v prvním pokoji nikdo nebyl, v druhém pokoji nikdo nebyl, ve třetím pokoji nikdo nebyl, ale stál tam veliký stůl a na něm prostřeno pro dvanáct osob. Olečka měla už takový hlad, že se nezdržela a ulomila kousek z jednoho krajíčku. Sotva jej však dojedla, strhla se venku veliká bouře,

hrom hřměl a blesky se klikatily a z černého mračna na nebi se spustilo dvanáct ptáků, dvanáct sokolů. Dvanáct sokolů vletělo do křišťálového zámku, ale jen vstoupili do prvního pokoje, proměnili se ve dvanáct krásných jinochů. Byli to bratři, jimž patřil tento zámek.

A první bratr pravil:

„Něco je někde nového.“

A druhý bratr pravil:

„Něco je tady nového.“

Třetí bratr pravil:

„Někdo přišel ke skleněné hoře.“

Čtvrtý bratr pravil:

„Někdo přišel na skleněnou horu.“

Pátý bratr pravil:

„Někdo přišel do našeho zámku.“

Šestý bratr pravil:

„Žena přišla do našeho zámku.“

Sedmý bratr pravil:

„Prvním pokojem prošla.“

Osmý bratr pravil:

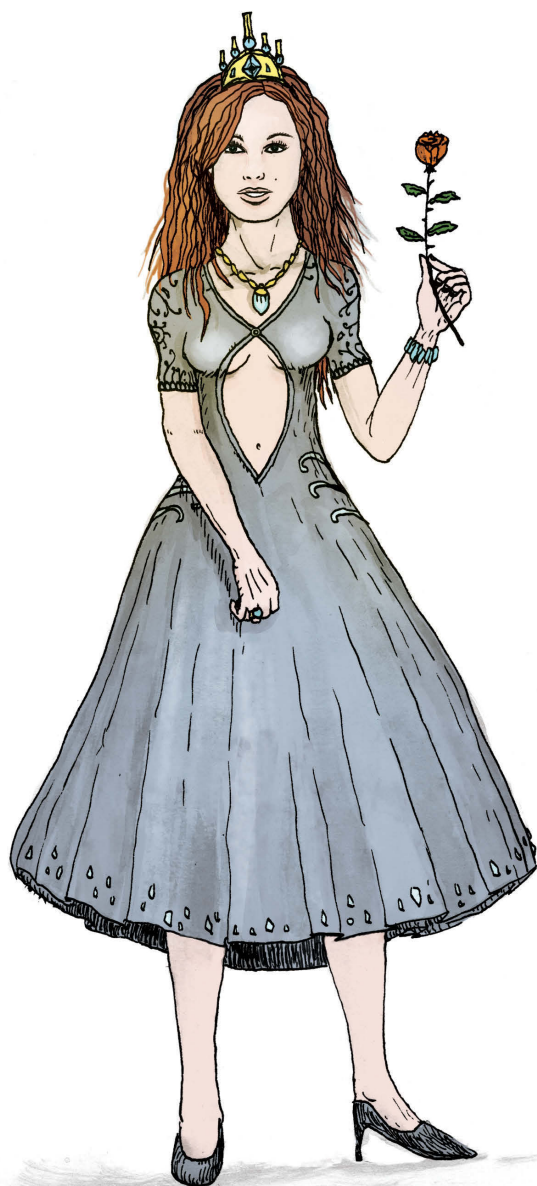
„Druhým pokojem prošla.“

Devátý bratr pravil:

„V třetím pokoji stojí, dýchat se bojí.“

Desátý bratr pravil:

„Je-li stará, všem nám bude sestrou.“

Jedenáctý bratr pravil:

„Je-li mladá, jednomu z nás bude ženou.“

Dvanáctý bratr, nejmladší, pravil:

„Z mého krajíčku ujedla, mně bude ženou, vám všem sestrou.“

Vstoupili bratří do třetího pokoje, našli Olečku a přivítali ji, ke stolu si ji posadili a již se objevili i sloužící, kteří přinášeli jídlo a víno. A Olečka zůstala u nich a oni odlétali každého rána a každého večera se vraceli. A měli Olečku tak rádi, že se nemohli na ni vynadávat, nemohli se s ní vyhovorit.

Zatím však byla její macecha přesvědčena, že teď už je nejkrásnější ženou na světě. Vzala si oblíbené zrcátko, podívala se do něho a řekla:

„Zrcátko moje nejmilejší – která že je v světě nejkrásnější, nejrůžovější a nejbělejší?“

A zrcátko odpovědělo:

„V celém světě nejkrásnější, nejrůžovější a nejbělejší je divukrásná Olga princezna.“

Zbledla caryně a povolala babu čarodějnici.

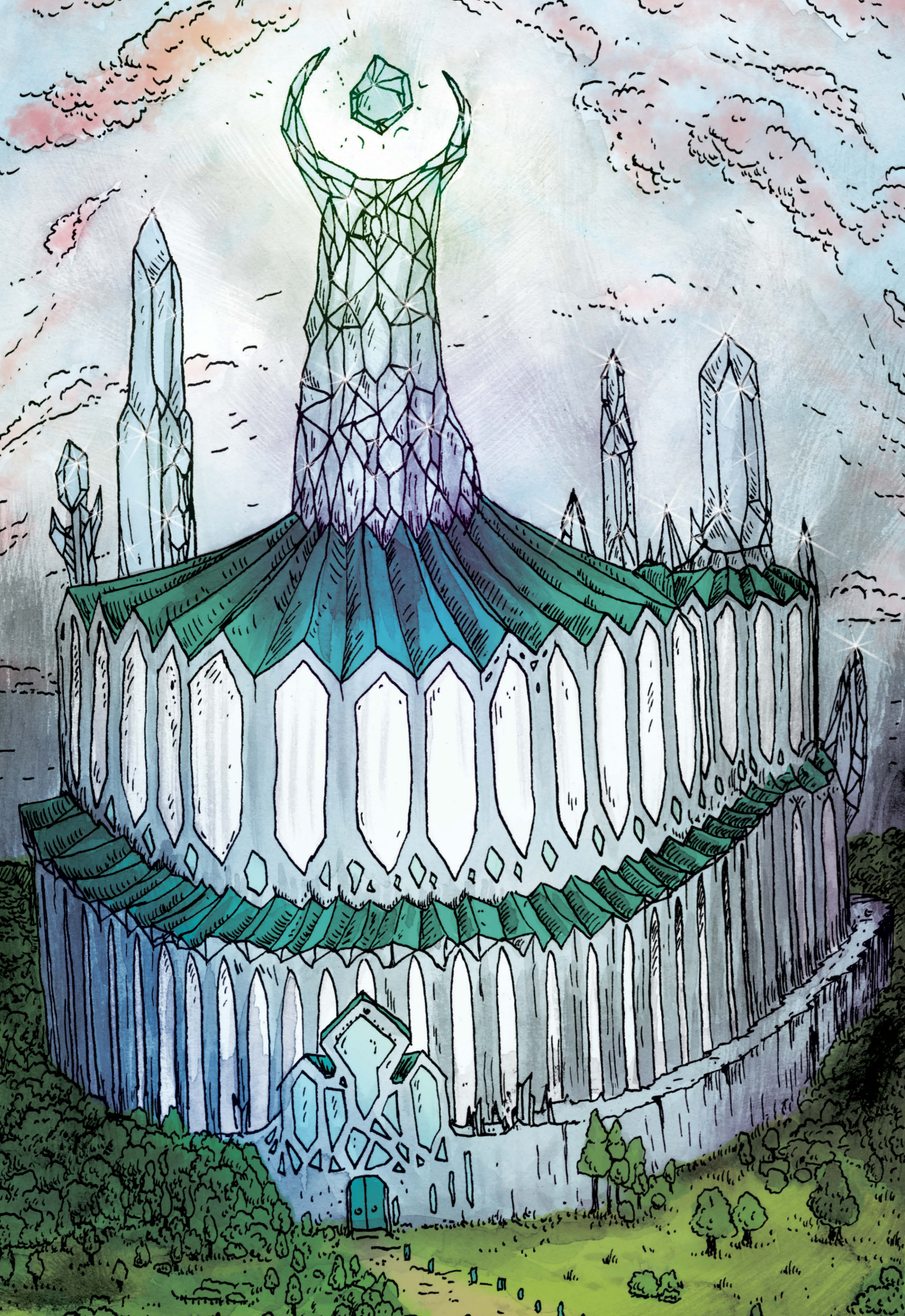
„Mátuško caryně, čeho ti třeba?“

„Špatněs mi, babuško, radila – ohavná dcera ještě žije!“

Uklonila se baba čarodějnice, křivými hnáty zrnka rozhodila, šilhavým zrakem zrnka prohlédla, kolozubou hubou caryni zašišlá:

„Pravdu máš, jasná caryně; na skleněné hoře v křišťálovém zámku žije tvoje bídná pastorkyně. Neboj se však, já ji odstraním.“

Druhého dne se baba čarodějnice přestrojila v cáry jako žebračka, přenesla se na skleněnou horu, u paláce poníženě zaklepalá. Zaradovala se princezna

Olečka, že vidí zas lidskou tvář, do paláce ji pozvala, v paláci ji hostila. A baba čarodějnice jí dala za odměnu jablíčko. Olečka nemohla odolat, hned se do něho zakousla, ale jak se zakousla, první sousto jí v hrdle zaskočilo a Olečka se mrtva skácela k zemi.

Vraceli se večer bratří sokolové a nikdo jim nemával vstříc hedvábným šátečkem. I polekali se a tušili, že se něco neblahého stalo. Vstoupili do pokoje – princezna Olečka mrtva! Rozplakali se, roztesknili a nejstarší bratr řekl:

„Musíme ji pohřbít do země.“

Nejmladší bratr však řekl:

„Nikoli, do zlaté rakve ji dáme, zlatou rakev v mém pokoji zavěsíme. Nechť zůstane Olečka navždy s námi.“

I rozletěli se pro zlatou rakev a v pokoji nejmladšího bratra ji zavěsili. Ale když zvedli Olečku, aby ji položili do rakve, jak s ní hnuli, kousek jablíčka jí vyskočil z úst a ona oživila. Zaradovali se nesmírně, a když jim pověděla, co se stalo, přísně jí zakázali, aby nikoho do paláce nepouštěla.

Zatím se po nějakém čase pyšná caryně zase zeptala zrcátka:

„Zrcadélko moje nejmilejší – která že je v světě nejkrásnější, nejrůžovější a nejbělejší?“

A zrcátko odpovědělo:

„V celém světě nejkrásnější, nejrůžovější a nejbělejší je divukrásná Olga princezna.“

Rozvzteklila se krutá caryně, zrcátkem do kouta mrštila, babu čarující povolala. A baba šilhavá i šišlavá zrnka vrhá, ze zrněk čte, ze zrněk čte a praví:

„Pravdu máš, mocná vládkyně, ožila zas Olga princezna. Hned tě jí však zbavím, jen mi půjč k tomu prsten.“

Půjčila jí carová prsten a čarodějnice s ním vyletěla na skleněnou horu. Změnila se na chudou kramářku a Olečka se velmi zaradovala, když zase spatřila někoho, s kým si může pohovořit. Na výstrahy dvanácti bratří zapoměla, pozvala kramářku dovnitř a uctívala ji jídlem i rosoličkou. A když se kramářka loučila, nabídla Olečce pěkný prsten ke koupi. Olečka chtěla jej zkusit, ale jak navlékla prsten na prst, padla na zem a byla mrtva.

Zarmoutilo se dvanácte bratří sokolů, když se vrátili a našli Olečku carevnu ztuhlou. Rozhodli se, že ji dají do zlaté rakve, a nejmladší bratr si chtěl ponechat aspoň prstýnek po ní na památku. Ale jak jej z prstu stáhl, Olečka princezna otevřela oči a její zbledlé tvářičky se zase zarděly. Velikou radost měli z toho bratří sokolové a nestačili Olečku napomínat, aby příště už nikoho nepouštěla do křišťálového zámku.

Ale jedni radí, druzí zapomínají. Zvedla po nějakém čase caryně macecha svoje zrcátko, zvedla je a zeptala se ho:

„Zrcadélko moje nejmilejší – která že je v světě nejkrásnější, nejrůžovější a nejbělejší?“

A zrcátko odpovědělo:

„V celém světě nejkrásnější, nejrůžovější a nejbělejší je divukrásná Olga princezna.“

Tehdy pojal caryni takový vztek, že všechna zežloutla a zezelenala, udeřila zrcátkem o zem, rozšlapala je, babu čarující si obeslala a div ji zlostí nerozškubala. Vrhla tedy babice znovu svá zrnka, prohlédla je a prohlásila:

„Skutečně, caryně moje, Olga princezna zase ožila. Ihned se tam za ní vypravím, dej mi však ze svých náušnic ty nejbohatší.“

Přinesla jí caryně skříňku s náušnicemi, obě zlé ženy vybraly nejbohatší náušnice a čarodějnice frnk, frnk, přeletěla s nimi na skleněnou horu. V bohatou kupcovou se baba proměnila, na dveře paláce zaťukala. Olečka si vzpomněla, co jí sokolové nakazovali, ale jak spatřila venku pěkně oděnou paní, zapomněla na rady, zapomněla na příkazy, otevřela a vzácného hosta přivítala. Kupcová mluví sem a mluví tam a začne nabízet všeliké věci. Olečka princezna odmítá, ale kupcová najednou vytáhne náušnice, tak krásné, tak vzácné, tak pěkně všelijak spletené, že Olečka ani odolat nemůže. Zkusí jednu, zkusí druhou, ale jak ji zavěsí, život jí v těle zemře.

Vrátilo se dvanáct bratří sokolů, smutná je čekala novina. Olečka princezna byla mrtva. A nebylo nic, čím by ji vzkřísili; i vložili ji do zlaté rakve a chovali ji v křišťálovém zámku na skleněné hoře a truchlit pro ni nepřestali.

Vrátil se zatím Oleččin otec, jasný car, z přemnohých bitev do svého sídla. Oj, jaký to bol, oj, jaký to žal, když se tu otec dověděl, že Olečka princezna zmizela! Nemluvil car a neusmál se, sám seděl ve své komnatě a bolest hlodala jeho srdce. A když minulo několik dní, zvedl se mlčky, vsedl na koně a sám jel hledat ztracenou dcerku. Kudy jezdil a nejezdil, kudy bloudil a nebloudil, kudy táhl a netáhl – sám nevěděl. Týden k týdnu dal měsíc, měsíc k měsíci dal rok a smutný car přišel do skleněného carství. Dvanácte bratří se dovědělo o jeho příchodu, pozvali ho do křišťálového paláce, pozvali ho a uctívali. A jasný car jim vyprávěl, jak mu zmizela jediná dcera; a dvanáct bratří mu vyprávělo, jak jim zemřela jejich sestřička. I chtěl car spatřit její tvář a oni ho dovedli ke zlaté rakvi. Sňali příkrov a hle, Olečka princezna ležela tu krásná a neporušená, jako by spala. A jasný car poznal svoji dceru a srdce mu pukalo hořem. Dlouho

trvalo, než se utišil. I řekl pak bratřím, že musí svou dceru pochovat po křesťansku, v zemi. Bratří svolili; a jak tak snesli rakev, všiml si car krásných náušnic.

„Nic nemám na její památku,“ řekl bratřím a opatrně otevřel náušnice. Ale když první vyňal – tělo se pohnulo; a když druhou vyňal – Olečka otevřela oči. Jaká to radost, jaká to sláva! Car otec i bratří sokolové objímali vzkříšenou Olečku a Olečka vyprávěla, co se jí všechno stalo. Tu teprve pochopil car, jaká bídnice je caryně macecha, i rozezřel se na ni hněvem velikým. Ihned se vypravil na cestu domů a Olečka i dvanáct princů sokolů s ním. A když po dlouhé pouti dojeli, dal strojiti svatební hostinu; ale caryni i babu čarodějnou kázal zajmout, ke čtyřem koním přivázat a pod šibenicí roztrhnout. Stalo se tak a koně roznesli obě zlé ženy ve čtyři strany světa.

A nejmladší z bratří sokolů, princ Jaromír, slavil svatbu s Olečkou carevnou, půl carství dostal hned a po smrti carově celé.

Zlatá vzducholod'

Pohádka maloruská

Žil jednou muž se ženou a ti měli tři syny: dva chytré, jednoho hloupého. S těmi chytrými se rodiče mazlili, na hlupáka jenom hubovali. Chytří si chodili pěkně v čistých košilích, hlupáček se však válel pořád na peci, kalhot vůbec neměl, košili jenom špinavou a rozedranou. I stalo se jednou, že přišel carský hlasatel a hlásal, že car vystrojí hody všem svým poddaným, kdo z nich by však dovedl sestrojít loď, která by lítala, tomu že dá car vlastní dceru za manželku. Tehdy se zaradovali oba chytří synové a řekli otci:

„Půjdeme tam – kdo ví, jaké štěstí tam na nás nečeká!“

A hned se nastrojili do svých nejlepších šatů, máma jim upekla na cestu sele, táta jim dal láhev vodky, oba společně jim dali svoje požehnání. A oba chytráci šli; a když odešli, protáhl se i hlupáček na peci, slezl dolů a prohlásil, že on taky půjde ke dvoru. Rodiče se mu jen vysmáli, ale když trval na svém, dali mu kus tvrdého chleba, láhev se studniční vodou a vystrčili ho za dveře. A místo požehnání křikl za ním:

„Jdi si, kam chceš, jen se už nevracej! A nikde neříkej, že jsi náš!“
Hlupáček tedy šel, šel a šel a cestou potká staříka prastarého. Šedivé vlasy mu padaly na ramena, bílé vousy mu visely po pás.
„Dobrý den, stařečku,“ pozdravil ho hlupáček.
„Dobrý den, synečku!“
„Kampak máš namířeno, stařečku?“
„I jen tak bloudím po světě a pomáhám dobrým lidem. A co a jak ty?“
„Nu, k caru, na hody.“
„Hm – a umíš postavit loď, aby sama lítala?“
„Ne, to neumím.“
„A proč tam tedy jdeš?“
„I bůhvíproč. Kdož ví, jaké štěstí tam na mne nečeká!“
„Tak, tak,“ pokýval hlavou stařeček. „Nu, posadme se a pojezme. Copak máš v pytlíčku?“

„Ach, stařečku, to pro tebe nebude. To je tak tvrdý chléb, že bys ho ani neukous.“

„To nevádí, jen jej vytáhni!“

Hlupáček jej vytáhl, ale kupodivu, místo černého okoralého skrojku měl tam pšeničný chléb tak bílý, měkký a chutný, že tak dobrého ještě nejedl. Jak u pánů! Pustili se se stařečkem do chleba a po chvílce povídá stařík:

„No a co – číšky kořalky tam nemáš?“

„Kde by se vzala kořalka, stařečku! Jen láhev čisté vody mám!“

„I dej ji sem, kdo ví, co s ní je!“

Hlupáček tedy vyňal láhev s vodou, ale kupodivu, místo vody tam byla vodka a to taková hřejivá, že se hlupák po ní jen olizoval. Ale na staříka nezapomněl, nýbrž o všecko se s ním poctivě rozdělil. A když snědli všechn chleba a když vypili všechnu vodku, natáhl se hlupáček na trávník a usnul. A ve snu slyšel, kterak mu stařík povídá:

„Hlupáčku, za to, že jsi mne nakrmil a napojil, najdeš tu, až se probudíš, loď, která s tebou poletí, kam budeš chtít. Ale koho cestou potkáš, toho vezmi s sebou.“

Hlupáček se probudil, ale marně se ohlížel po staříkovi. Ten zmizel, jako by se byl propadl, a místo něho tu stála – ó, jaká nádhera! – vzducholod' celá ze zlata, stožáry měla stříbrné, plachty z modrého hedvábí a kotvu celou z diamantů! Hlupáček si musel oči přikrýt, jak se to všecko lesklo a třpytilo, pak si však vzpomněl na svůj sen, vstoupil na palubu vzducholodi a ta se hned vznesla a letěla. O kousek níž než oblaka, o kousek výš než země – tak letěla zlatá vzducholod' a hlupáček se procházel po ní. Letí a letí a najednou vidí: dole pod

ním na louce leží muž, uši má veliké jako slon, na zemi leží a jedním uchem naslouchá. Hlupák tedy na něho zavolal:

„Hej, hej, copak to robíš?“

„Inu, poslouchám, zda-li už o carových hodech vyhrávají.“

„Hm, strejčku – a ty tam chceš jít?“

„No ovšem!“

„Pojď tedy a přisedni si ke mně, zrovna tam letím.“

Ušatý si tedy přisedl k hloupému a letěli dál. A jak tak letěli, spatřili na cestě podivného človíčka: jednu nohu měl přivázanu nahoře u hlavy a po druhé skákal tak rychle a daleko, že by mu pěší člověk ani nestačil. Hlupáček zastavil vzducholod' a zavolal na něho:

„Hej, hej, cože skáčeš po jedné noze?“

„Inu, kdybych si rozvázal druhou, skočil bych naráz až na konec světa. A tam já nechci, já chci k carovi na hody.“

„K carovi na hody?“ vykřikl hlupáček. „To si, kmotře, přisedni k nám, zrovna tam letíme.“

Ten s tou přivázanou nohou si tedy přisedl k ušatému a hloupému a už zas letěli dál. A jak letěli, spatřili dole myslivce a ten na něco mířil; ale žádnou zvěř v okolí nebylo vidět. I zavolal na něho hlupáček:

„Hej, hej, načpak to míříš, když tu nic živého není?“

„Ale je, jenže vy toho nevidíte,“ odpověděl myslivec. „Na sto mil odsud sedí na stromě střízlíček a toho bych chtěl sestřelit.“

„A když jsi ty takový umělec, poleť s námi k carskému dvoru!“

A myslivec si přisedl a už zas letěli dál. A jak letěli, spatřili tlustého človíčka